

Årsrapport 2007

TRAFIK- OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är inte helt tillfredsställande. Nämnden har överskridit budgeten för verksamhetsområdet trafik och gata

Styrning, uppföljning och kontroll är inte helt tillräcklig. Det brister i kostnadskontroll och ekonomistyrning inom verksamhetsområdet trafik och gata

Bokslut och räkenskaper är rättvisande. Nämnden fortsätter dock att finansiera gatureparationer med investeringsmedel

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande som ”revisionsrapporter” och i vissa fall som ”promemior”.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN
Revisionskontoret
www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr
Postadress: 105 35 Stockholm
Telefon: 08-508 29 000
Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 2

Till

Trafik- och renhållningsnämnden

Revisorerna för trafik- och renhållningsnämnden har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2007. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och återoppar revisionskontorets årsrapport för trafik- och renhållningsnämnden.

Av revisionskontorets årsrapport framgår att det brister i kostnadskontroll och ekonomistyrning inom delar av verksamhetsområdet trafik och gata. Revisorerna ser allvarligt på detta då problemen med ekonomistyrningen inom denna verksamhet var kända redan före 2007 och uppmärksammades i 2006 års revisionsberättelse och årsrapport.

Revisorerna noterar dock att nämnden vid behandling av 2007 års bokslut och verksamhetsberättelse finner underskottet oacceptabelt och kräver att trafikkontoret omedelbart genomför åtgärder samt att nämnden kommer att följa upp att så sker.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2008-06-30.

Stockholm den 2 april 2008

På revisorernas vägnar

Bengt Leijon
ordförande

Inger Korsgren
sekreterare

Kopia till
Förvaltningschef Magdalena Bosson

Sammanfattning

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är inte helt tillfredsställande. Nämnden har överskridit budgeten för verksamhetsområdet trafik och gata

Nämnden har överskridit tilldelad budget för den egentliga driftverksamheten med netto 12,5 mnkr. Nämnden har vidare ianspråktagit 27,4 mnkr mer än vad som planerades i tertialrapport 2 av de extra underhållsmedel om 165 mnkr som avsatts för åren 2007 och 2008.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2007 i övrigt i allt väsentligt har nått de av kommunfullmäktige beslutade målen för verksamheten. Nämnden är dock långt från att uppnå målet om 70 % rätt parkerade fordon. Vid senaste uppföljning var andelen i innerstaden endast 55,5 %.

Mot bakgrund av den under 2006 genomförda analysen av drift och underhållsverksamheten som angav en årlig medelsbrist i storleksordningen 400 mnkr per år hade det enligt revisionskontoret varit önskvärt med en analys och bedömning av underhållssituationen. Verksamhetsberättelsen saknar en sådan analys och bedömning.

Styrning, uppföljning och kontroll är inte helt tillräcklig. Det brister i kostnadskontroll och ekonomistyrning inom verksamhetsområdet trafik och gata

Nämndens överskridande av budgeten för den egentliga driftverksamheten om totalt nära 40 mnkr har inte aviserats i årsprognosen i tertialrapport 2. I årets sista ekonomiska uppföljningsrapport godkänd av nämnden den 18 december finns det inte heller några indikationer på ökade kostnader. Till större delen är underskottet hänförligt till en verksamhet. Problemen med ekonomistyrningen inom denna verksamhet var kända redan före 2007. Revisionskontoret anser att nämnden borde ha sett till att stödjande och korrigerande åtgärder genomfördes tidigare under året.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande. Nämnden fortsätter dock att finansiera reparationer med investeringsmedel

Revisionskontoret bedömer att trafik- och renhållningsnämndens bokslut och räkenskaper för år 2007 är rättvisande. Inom verksamheten trafik- och gata finns dock investeringsutgifter om 56 mnkr som avser reparationer. Reparationsutgifter är normalt att anse som driftkostnad och bör således belasta årets ekonomiska resultat.

Rapportförteckning

Årsrapport 2007 för trafik- och renhållningsnämnden (nr 11 april 2008)

Stadens arbete med EU:s normer för partiklar (PM10) och kvävedioxid
(nr 5 september 2007)

Trafikansvaret i exploateringsprocessen (nr 2 januari 2008)

INNEHÅLL	Sid
1 Årets granskning	1
2 Nämndens resultat	1
2.1 Ekonomiskt resultat	2
2.2 Verksamhetens resultat.....	5
3 Styrning, uppföljning och kontroll	6
3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året	6
4 Nämndens bokslut och räkenskaper	15

Bilagor

Bilaga 1 Revisionskontorets bedömningskriterier

Bilaga 2 Revisionsrapporter under perioden april 2007 - mars 2008

1 Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av trafik- och renhållningsnämndens verksamhet avseende år 2007.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Nämndens bokslut, delårsrapporter och räkenskaper

Revisionen genomförs i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Inriktningen och omfattningen fastställs av de förtroendevalda revisorerna i den årliga revisionsplanen. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

En förteckning över stadsrevisionens samtliga revisionsrapporter under perioden april 2007 – mars 2008 redovisas i *bilaga 2*.

Revisionskontoret har även följt upp nämndens åtgärder med anledning av tidigare revisionsrapporter. Uppföljningen redovisas under berört avsnitt i årsrapporten. Resultatet av uppföljningen har vägts in i den samlade bedömningen.

De förtroendevalda revisorerna har träffat nämnden den 15 maj 2007. De presenterade stadsrevisionen och gick igenom årsrapporter för 2006 avseende trafiknämnden respektive renhållningsnämnden samt diskuterade kommande granskning med nämnden.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2 Nämndens resultat

I detta avsnitt redovisas om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare redovisas om verksamheternas resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att trafik- och renhållningsnämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året inte är helt tillfredsställande.

2.1 Ekonomiskt resultat

Trafik och gata

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2007.

Trafik och gata	Budget	Bokslut 2007			Budget avvikelse 2006 mnkr
Mnkr	2007	Utfall	Avvikelse		
- = underskott mot budget			mnkr	%	
DRIFTBUDGET					
Verksamhet					
Kostnader	1 187,0	1 212,6	-25,6	-2,2%	-59,8
Intäkter	855,1	868,2	13,1	1,5%	-2,5
Verksamhetens nettokostnader	331,9	344,4	-12,5	-3,8%	-62,3
Avskrivningar	196,6	157,8	38,8	19,7%	20,0
Internräntor	176,3	166,3	10,0	5,7%	7,9
DRIFTBUDGETENS nettokostnader	704,8	668,5	36,3	5,2%	-34,4
Extra underhåll	71,9	99,3	-27,4	38,1%	
INVESTERINGSPLAN					
Utgifter	766,1	793,6	-27,5	-3,6%	35,7
Inkomster	54,1	62,5	8,4	15,5%	47,1
Investeringsplanens nettoutgifter	712,0	731,1	-19,1	-2,7%	82,8

Driftbudgetutfallet för 2007 visar ett nettoöverskott på 36,3 mnkr. Överskottet är helt hänförligt till kapitalkostnader. De minskade kostnaderna för avskrivningar och internräntor (+48,8 mnkr) beror på att flera mindre projekt strukits eller skjutits på framtiden, men även på bristande underlag från ekonomisystemet i budget- och prognosarbetet.

För den egentliga *driftverksamheten* har nämnden överskridit tilldelad budget med netto 12,5 mnkr. Nämnden har vidare ianspråktagit 27,4 mnkr mer än vad som planerades i tertialrapport 2 av de extra underhållsmedel om 165 mnkr som avsatts och fördelats mellan åren 2007 och 2008. Överskridande medför att utrymmet för extra underhållsinsatser 2008 reduceras med motsvarande belopp, från planerat 93,1 till 65,7 mnkr. Revisionskontoret bedömer att den ökade belastningen av det extra underhållsanslaget avser åtgärder som i och för sig upp-

fyller syftet med anslaget men noterar att den ökade anslagsbelastningen gjordes i januari, dagarna innan böckerna för 2007 stängdes. Se vidare revisionskontorets bedömning nedan under avsnitt 3 Styrning, uppföljning och kontroll. Om inte nämnden haft det extra underhållsanslaget att tillgå hade ordinarie driftbudgetanslag för trafik och gata överskridits med nära 40 mnkr.

Revisionskontoret anser att följande avvikelser mot nämndens budget bör noteras:

- Sent uppmärksammade ökade energikostnader för markvärme och tunnlar (7,5 mnkr).
- Högre vinterväghållningskostnader för redan upphandlad verksamhet än vad som aviserades från stadsdelsförvaltningarna vid övertagandet (8,4 mnkr).
- Ökade kostnader för barmarksrenhållning samt för klottersanering och renhållningskampanj (17,2 mnkr).
- Kostnadsbesparingar och intäktsökningar på den centrala administrationen (+8,9 mnkr) för att finansiera delar av de ökade kostnaderna för klottersanering m m.
- Ökade upplåtelseintäkter (+25,4 mnkr). Till stor del beror ökningen på den goda konjunkturen med stora inkomstbringande byggetableringar på allmän platsmark.
- Minskade intäkter i parkeringsverksamheten (-35,8 mnkr). Tillfälligt minskat antal parkeringsvakter i tjänst, försöket med fri parkering för miljöbilar som har boende-, nytto- eller mininyttodispens, trängselskatter samt konjunktursvängningar bedöms ha påverkat intäkterna under året.

Vid nämndens behandling av bokslut och verksamhetsberättelse anförde nämndens majoritet att underskottet inte var acceptabelt och krävde omedelbara åtgärder.

Revisionskontoret bedömer att underskottet, sammantaget ordinarie driftbudget och det extra underhållsanslaget, inte är godtagbart.

Årets *investeringsbudget* har överskridits med netto 19,1 mnkr (2,7 %). De huvudsakliga skälen till överskridande är kraftiga prisökningar med anledning av en överhettad byggmarknad och komprimering av byggtider samt tillkommande kostnader för reparationer och modernisering, det senare främst inom Nordsydaxeln (Söderledstunneln, Klaratunneln, Blekholmstunneln, Centralbron och Tegelbacken). Nämnden har under året genom omdisponeringar successivt tillskapat ökat utrymme för de stora infrastrukturprojekten, till största delen på bekostnad av mindre projekt inom trafik, gata, park, torg och centrum vilka utgått eller senarelagts.

Revisionskontoret bedömer, mot bakgrund av konjunkturläge och tydliga prioriteringar i enlighet med budgetens inriktning, att underskottet är godtagbart.

Renhållningsverksamhet

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2007.

Renhållningsverksamhet	Budget	Bokslut 2007			Budget
Mnkr	2007	Utfall	Avvikelse		avvikelse
- = underskott mot budget			mnkr	%	2006 mnkr
DRIFTBUDGET					
Verksamhet					
Kostnader	413,0	405,4	7,6	1,8%	-6,8
Intäkter	378,7	379,4	0,7	0,2%	-0,6
Verksamhetens nettokostnader	34,3	26,0	8,3	24,2%	-7,4
Avskrivningar	6,9	5,0	1,9	27,5%	-0,1
Internräntor	2,4	2,1	0,3	12,5%	-0,1
DRIFTBUDGETENS nettokostnader	43,6	33,1	10,5	24,1%	-7,6
INVESTERINGSPLAN					
Utgifter	66,3	50,4	15,9	24,0%	22,2
Inkomster	20,1	18,6	-1,5	-7,5%	-12,6
Investeringsplanens nettoutgifter	46,2	31,8	14,4	31,2%	9,6

Nämnden redovisar ett nettoöverskott inom driftbudgeten med 10,5 mnkr jämfört med budget. Driftverksamhetens kostnadsöverskott om 7,6 mnkr beror på flera saker, främst minskade kostnader för förbränningsskatt samt lägre konsultkostnader och högre vakanshållning än vad som förutsattes i budgeten. Lägre kapitalkostnader beror främst på förseningar i färdigställande av återvinningscentral Bromma.

Avfallshanteringens resultat, ett underskott om 33,1 mnkr och 10,5 mnkr mindre än budget, belastar verksamhetens centrala fond för resultatbalansering. Efter årets resultat uppgår fonden till 45,3 mnkr.

Investeringsplanens budgetöverskott beror i huvudsak på att projektet återvinningscentral Frihamnen avbröts enligt nämndens beslut i mars p g a att den skulle ha blivit orimligt dyr.

2.2 Verksamhetens resultat

Mål

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2007 i allt väsentligt har nått de av kommunfullmäktige beslutade målen för verksamheten. Vidare bedöms att nämnden har uppfyllt flertalet av sina egna mål för verksamheten och genomfört planerad verksamhet. Revisionskontoret bedömer även att nämnden arbetar tillfredsställande med att uppfylla kommunfullmäktiges uppdrag. Följande avvikelser från förväntat resultat bör noteras:

Trafik och gata

Enligt policyn för den kommunala *parkeringsövervakningen* ska så många som möjligt parkera rätt. Målet har under verksamhetsåret varit att minst 70 % ska parkera rätt. Verksamhetsuppföljningen som gjordes i oktober visade att 55,5 % parkerade rätt i innerstaden. Det är en minskning mot förra höstens resultat med 9,2 procentenheter. Nedgången förklaras delvis av ökad kontroll av boendeparkering genom ny teknik. De som inte betalar för sin parkering har ökat. Vidare bedömer trafikkontoret att ett minskat antal parkeringsvakter bidragit till försämrad parkeringsmoral. För att uppnå målet att fler ska parkera rätt fortsätter arbetet med att installera nya biljettautomater som accepterar kortbetalning samt arbetet med en bättre prioriterad övervakning.

Mot bakgrund av den under 2006 genomförda analysen av drift och underhållsverksamheten som angav en årlig medelsbrist i storleksordningen 400 mnkr per år hade det enligt revisionskontoret varit önskvärt med en analys och bedömning av underhållssituationen. Verksamhetsberättelsen saknar en sådan analys och bedömning.

Renhållningsverksamhet

Målet var att under 2007 etablera fem nya fasta mottagningspunkter för insamling av farligt avfall. Problemet är att frigöra lämplig mark. Nämnden har etablerat två nya miljöstationer. En tredje planerar nämnden att öppna under våren 2008. Vid ÅVC Lövsta kvarstår problem med olaga intrång. Åtgärder för att förhindra detta har dock påbörjats. Beträffande målet att öka arbetet med att integrera avfallshanteringen vid nybyggnation finns det skäl att notera trafikkontorets granskning av detaljplaner. I samtliga 102 granskade planremisser har kontoret fått lämna påpekanden och synpunkter. Det visar på behov av fördjupade kunskaper om avfallshanteringskrav vid stadsbyggnadskontoret. Trafik- och renhållningsnämnden bör ta upp denna fråga med stadsbyggnadsnämnden.

Särskild granskning

Återvinningsstationerna

År 2006 noterade revisionen ”Överfulla återvinningsstationer har inneburit nedskräpning och andra olägenheter. Begränsade möjligheter för staden att komma till rätta med problemen ...”. Revisionskontoret har följt upp denna granskning.

Från 2007 gäller ett nytt avtal med producenterna avseende återvinningsstationer. Avtalet ger bättre förutsättningar för uppföljning och kontroll än det gamla avtalet. Trafik- och renhållningsnämnden har i ansvar att samordna stadens agerande.

Revisionskontorets samlade iakttagelser och bedömning är följande:

- Trafik- och renhållningsnämnden har infört rutiner i enlighet med avtalet och den plan som fastställdes i verksamhetsplanen 2007.
- Kontroll och uppföljningsinsatser genomförs enligt avtal och plan innefattande egna stickprovskontroller. Kontroller har föranlett 520 anmodan om rättelse. 12 viten har utfärdats varav 10 under januari – februari.
- Situationen med nedskräpning har blivit bättre. Men det är fortfarande mycket skräp och klagomål. Problemen är störst under helger.
- I innerstaden saknas 54 platser för att uppfylla avtalet. Det är stor konkurrens om lämplig mark. Nämnden bedöms dock arbeta aktivt för att hitta nya lösningar.

3 Styrning, uppföljning och kontroll

I detta avsnitt redovisas om nämnden har ett integrerat system för styrning, uppföljning och kontroll som säkerställer en ändamålsenlig verksamhet, en god ekonomisk hushållning och en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att trafik- och renhållningsnämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte är helt tillräcklig.

3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året

Nämndens lednings- och styrdokument

Revisionskontoret har granskat nämndens *verksamhetsplan* för år 2007 och gjort bedömningen att planen ansluter väl till fullmäktiges budget och de 50-tal mål och uppdrag som där riktats till trafik- och renhållningsnämnden.

Väsentliga styrdokument som nämnden behandlat under året är: *Strukturorganisation för trafikkontoret*, *ny delegationsordning* samt *aktivitetsplan för upp-*

handling i konkurrens. Bland styrdokument av mer verksamhetsspecifik karaktär kan uppmärksammas två lägesrapporter av projektet Stockholm Ren och Vacker 2007 - 2009, Ökad framkomlighet med planering och förslag till åtgärder samt Strategi och lägesredogörelse för trygghetsskapande belysning. Revisionskontoret bedömer att dokumenten håller en tillfredsställande kvalitet.

Nämndens förvaltning – trafikkontoret fick en i grunden *ny strukturorganisation* från 2007-03-01. Tidigare organisation var inte äldre än från 2005-05-01. Den nya organisationen innebar i princip en funktionell indelning där stora delar av verksamheten bedrivs i projektform på tvärs genom organisationen. Revisionskontoret bedömer att organisationen är väl utformad utifrån de nya arbetsuppgifter och ansvar som lagts på trafik- och renhållningsnämnden. Revisionskontoret bedömer vidare att organisationen förankrats och införts på ett tillfredsställande sätt. Under året har det skett anpassningar av detaljorganisationen.

Nämndens uppföljningsarbete

Nämndens uppföljningssystem utgörs i väsentlig del av det som är gängse inom staden - verksamhetsplan, två tertiärrapporter, månadsrapporter, treårsprogram samt verksamhetsberättelse med bokslutskommentarer. Andra väsentliga styrdokument under året har varit lägesrapporter om arbetet med att skapa god framkomlighet samt åstadkomma en trygg och snygg stad.

Revisionskontoret bedömer att nämndens uppföljningssystem håller en tillfredsställande kvalitet, utom när det gäller kostnadskontrollen där det uppenbarligen brustit. Styrsystemet håller på att utvecklas. I verksamhetsplanen för 2008 är nämndmål och indikatorer tydligare redovisade än tidigare. Revisionskontoret bedömer att nämndens styrning fungerat tillfredsställande under året utom när det gäller kostnadskontrollen och prognosarbetet som varit otillfredsställande p g a brister i underlaget.

Trafik och gata

Nämnden har lämnat följande ekonomiska prognoser under året.

Trafik och gata - = underskott mot budget	Mnkr	Tertial- rapport 1	Tertial- rapport 2 (T2)	Bokslut 2007	Avvikelse T2 - bok- slut
DRIFTBUDGET					
Verksamhet					
Kostnader		1 195,6	1 166,2	1 212,6	-46,4
Intäkter		844,1	834,3	868,2	33,9
Verksamhetens nettokostnader		351,5	331,9	344,4	-12,5
Avskrivningar		176,0	176,0	157,8	18,2
Internräntor		176,3	182,0	166,3	15,7
DRIFTBUDGETENS nettokostnader		703,8	689,9	668,5	21,4
Extra underhåll		80,0	71,9	99,3	-27,4
INVESTERINGSPLAN					
Utgifter		766,1	773,6	793,6	-20,0
Inkomster		54,1	61,9	62,5	0,6
Netto investeringar		712,0	711,7	731,1	-19,4

Kostnaderna i sammanställningen ovan inkluderar räntor och avskrivningar (kapitalkostnader). Utfallet på dessa kapitalkostnader understiger prognosen i tertialrapport 2 med 33,9 mnkr (9,5%). Det är i sig en dålig prognossäkerhet. Utfallet av den egentliga driftverksamhetens nettokostnader överstiger prognosen i tertialrapport 2 med 12,5 mnkr.

Nämndens överskridande av budgeten för den egentliga driftverksamheten med netto 12,5 mnkr, av det särskilda underhållsanslaget med 27,4 mnkr samt av investeringsbudgeten med netto 19,1 mnkr har inte aviserats i årsprognosen i tertialrapport 2. I årets sista ekonomiska uppföljningsrapport upprättad den 13 december, anmäld för och godkänd av nämnden den 18 december finns det inte heller några indikationer på vare sig ökade kostnader eller ökade investeringsutgifter. Tvärtom signaleras en något lägre medelsförbrukning än i tertialrapport 2.

Driftverksamheten

Av trafik- och renhållningsnämndens budgetöverskridande om 39,9 mnkr (12,5 + 27,4) vilket utgör 3,4 % av kostnadsomslutningen är 34,7 mnkr hänförbart till verksamheten inom "teknik och trafiktjänst". Frånräknas extra kostnader för klottersanering om 9,7 mnkr som täcks av besparingar och intäktsökningar inom andra delar av nämndens verksamhet kvarstår ett underskott mot budget inom

”teknik och trafiktjänst” på ca 25 mnkr. Underskottet utgör ca 10 % av den verksamhetens kostnadsomslutning.

Det har varit problem med ekonomistyrningen inom trafiktjänsten under en längre tid. Även i 2006 års bokslut redovisades ett underskott. I årsrapporten 2006 för trafiknämnden uttalade revisionskontoret att ”... underskottet är alltför stort och oacceptabelt. Uppföljning kommer att ske 2007”.

I samband med tertiärrapport 2/07 och senare under hösten konstaterade revisionskontoret att trafiktjänsten hade problem med tidrapportering, prissättning och rutiner för internbeställningar. Problem fanns också med fakturering, såväl mot interna som externa kunder. Vad som inte kom fram tydligt i revisionskontorets granskning är de brister som uppenbarligen också finns med kostnadsuppföljningen. I granskningen noterade revisionskontoret vidare att avdelningen infört ett nytt arbetsordersystem, var involverad i och berörd av flera utvecklingsprojekt på trafikkontoret samt att flera funktioner, framförallt avdelningsledning och lokalt administrativt stöd, hade en pressad arbetssituation.

Revisionskontoret bedömde i november 2007 att såväl avdelningsledning som kontorets centrala ekonomiadministration var medvetna om avdelningens problem. Det fanns också en strategi och en plan för stödjande åtgärder från den centrala administrationens sida liksom en insikt om verksamhetens sårbarhet och nyckelpersonsberoende. Bokslutet visar dock att stödjande och korrigerande åtgärder borde ha genomförts tidigare under året.

Investeringsverksamheten

Nämnden har varit aktiv och under året gjort flera omprioriteringar. Utrymmet för de stora infrastrukturprojekten, av stor betydelse för trafikens framkomlighet, har successivt utökats på bekostnad av mindre angelägna investeringar som fått utgå eller senareläggas.

Dock har det brustit i nämndens prognosarbete. Avvikelsen mot årets sista prognos (TRN 2007-12-18) om ca 20 mnkr avser till största delen utgiftsökningar som, enligt verksamhetsberättelsen, beror på tvister med entreprenörer för renoveringsarbeten i Söderledstunneln och på Centralbron. Tvister där nämnden slutligen fått stå för de ökade utgifterna.

Revisionskontoret ifrågasätter inte att trafikkontoret i komplicerade projekt med pressade tidplaner ibland som beställare tvingas ta ansvar för uppkomna extrautgifter. Revisionskontoret anser dock att större delen av utgiftsökningarna borde ha funnits med i decemberprognosen.

Revisionskontoret anser sammanfattningsvis att trafik- och renhållningsnämnden under året haft en svag och otillräcklig ekonomistyrning och kostnadskontroll inom trafik- och gatuverksamheten.

Revisionskontoret noterar samtidigt dels nämndens tydliga reaktion vid behandling av bokslutet och verksamhetsberättelsen dels flera vidtagna åtgärder syftande till förbättrad styrning. Exempelvis:

- Ny förändrad modell för investeringsplanering där prioritering sker strikt utifrån bedömd måluppfyllelse och beslutsläge (hösten 2007)
- Utbildningsinsatser för projektledare m fl i ekonomi m m. (hösten 2007)
- Särskild analysgrupp utsedd med anledning av underskottet på trafiktjänsten (jan 2008)
- En energiplan skall upprättas då energikostnader utgör en stor del av trafikkontorets driftkostnader. Skall vara klar till september 2008 (jan 2008).
- En arbetsgrupp tillsätts för genomlysning av driftbudgeten. Skall vara klar till maj 2008 (febr 2008).

Renhållningsverksamheten

Nämnden har lämnat följande ekonomiska prognoser under året.

Renhållning - = underskott mot budget	Mnkr	Tertial- rapport 1	Tertial- rapport 2 (T2)	Bokslut 2007	Avvikelse T2 - bok- slut
DRIFTBUDGET					
Verksamhet					
Kostnader		413,0	412,8	405,3	7,5
Intäkter		378,7	379,9	379,4	-0,5
Verksamhetens nettokostnader		34,3	32,9	25,9	7,0
Avskrivningar		6,9	4,6	5,0	-0,4
Internräntor		2,4	1,5	2,1	-0,6
DRIFTBUDGETENS nettokostnader		43,6	39,0	33,0	6,0
INVESTERINGSPLAN					
Utgifter		73,7	57,4	50,4	7,0
Inkomster		38,0	20,1	18,6	-1,5
Netto investeringar		35,7	37,3	31,8	5,5

Prognossäkerheten i tertialrapporter för renhållningsverksamheten bedöms ha varit god under året och uppvisar en viss förbättring jämfört med tidigare år.

Nettodifferensen mellan bokslut och prognosen i tertialrapport 2 uppgår för driftbudgeten till ett överskott på 6,0 mnkr vilket motsvarar 1,5 % av bruttoomslutningen. En enskild stor avvikelsepost på kostnadssidan är förbränningsskat-

ten på grovavfall som blivit ca 6 mnkr lägre än budget och prognos. En analys i slutet av året visade på lägre beskattningsbara andelar i grovavfallet än vad som tidigare förutsatts.

Avvikelsen mot prognos 2 på investeringsverksamheten förklaras till större delen av förskjutningar, lägre utgifter för investeringar i återvinningscentraler samt förskjutning av miljömiljardprojekt.

Särskilda granskningar

Miljökvalitetsnormer

Revisionskontoret har granskat om staden genomför tillräckliga åtgärder för att uppnå miljökvalitetsnormerna för utomhusluft (Stadens arbete med EU:s normer för partiklar (PM10) och kvävedioxid – nr 5 september 2007). I rapporten konstateras att Stockholms stad inte uppfyller alla lagstadgade krav på luftkvalitet. För trafik- och renhållningsnämnden görs bedömningen att arbetet med att begränsa halten av partiklar (PM10) i utomhusluften har ökat men ytterligare åtgärder behövs. Vidare anføres att arbetet med åtgärdsprogrammet för att minska kvävedioxidhalterna behöver intensifieras.

Trafik- och renhållningsnämnden har yttrat sig över rapporten (TRN 2007-11-20) och beslöt att godkänna förvaltningens utlåtande. Förvaltningen ansåg att rapporten som helhet ger en god bild av stadens arbete med åtgärdsprogrammen och framhöll att för att uppnå miljöbalkens krav behövs även åtgärder från statens sida. I revisionsrapporten nämner revisionskontoret att, enligt experter på vägverket och trafikkontoret, så har väghållningsåtgärder såsom kemiska medel, vattenspolning, tidig vårstädning, andra vägbeläggningar som enskilda åtgärder ingen eller ringa effekt på PM10-halterna. Revisionskontoret noterar att nämnden i behandling av ärenden som rör luftkvalitet, fortfarande framhåller tidigare lagd vårstädning, gatuspolning och kemiska medel som verk samma åtgärder. Beträffande de informationsåtgärder som nämnden förordar konstaterar revisionskontoret att av den långsiktiga kommunikationsplan om stockholmluften som förbereddes 2006 hittills bara resulterat i en broschyr, som dessutom spreds när de flesta redan hade hunnit byta till vinterdäck.

Upplåtelse av offentlig plats

Revisionskontoret har granskat nämndens hantering av upplåtelse av offentlig mark. Syftet med granskningen har varit att bedöma kontrollen av att likställighetsprincipen upprätthålls samt att det finns ett tillräckligt skydd mot otillbörlig påverkan - mutor i upplåtelseprocessen. Granskningen har dokumenterats i en promemoria (2007-10-07) som kommunicerats med trafikkontoret. Granskningen utmynnade i följande bedömningar och rekommendationer:

- Trafikkontoret rekommenderades att skaffa sig ett bättre *skydd mot mutor* och riktlinjer för agerande om ett mutfall inträffar.
- Revisionskontoret bedömer att de krav på enhetlighet, rättvisa och förutsägbarhet som bör ställas på ett *avgiftssystem* till stor del uppfylls. Revisionskontoret ser dock tre problem. Ett är gränsdragningen mellan evenemang och marknad respektive reklamevent. Ett annat är beräkningsformuläret för kiosker och serveringsbyggnader där vissa kriterier behöver klarläggas. Ett tredje är byggetableringar där avgifter ska återbetalas under vissa förutsättningar. Förutsättningarna är oklara.
- *Upplåtelsevillkoren* är omfattande och detaljerade. De bör göras kortare och mindre detaljerade. Förutsägbarhet, efterlevnad och kontroll kan underlättas om de generella villkoren för olika upplåtelse typer görs tillgängliga på Internet.
- Revisionskontoret anser att det är oklart vilka förutsättningar och bedömningar samt vilken kommunikation som skall ske för att föranleda "icke återbetalning av 50 % av upplåtelseavgiften" vid vissa *byggetableringar*. Trots gemensamt handläggarstöd förekommer det att handläggare tillämpar villkoren på olika sätt.
- Vid sidan av byggetableringar sker *tillsyn* av upplåtelser oftast först efter klagomål. Det är enligt revisionskontorets uppfattning inte tillfredsställande. Trafikkontoret bör sträva efter att genomföra tillsynen med mer systematik. Det behövs också en större enhetlighet i hur brister skall bedömas och kommuniceras med tillståndshavarna. Personalen bör regelbundet byta geografiskt område. Det underlättar upprätthållandet av likabehandling och minskar risken för muta.
- Det bör göras till ett obligatorium att tjänsteanteckningar läggs in i *verksamhetssystemet* MUS vilket inte alla handläggare gjorde när granskningen genomfördes.
- Revisionskontoret bedömer efter att tagit del av den nya *organisationen* för upplåtelseverksamheten och enhetens utvecklingsplaner att det finns goda förutsättningar att utveckla en effektiv upplåtelseverksamhet.

Trafikkontoret har i sitt yttrande över promemorian 2007-11-26 svarat att man tar rapportens synpunkter när det gäller muta och bestickning på största allvar och att risken för muta och bestickning finns upptaget som en punkt i kontorets internkontrollplan för 2008. Trafikkontoret har under året vidtagit åtgärder och

revisionskontoret bedömer att kontorets skydd och beredskap mot mutor är bättre i dag än när granskningen genomfördes.

Vidare beträffande likställighetsprincipen svarade kontoret att man tar stor hänsyn till revisionskontorets synpunkter och förslag och uppger att även det finns upptaget som en punkt i kontorets internkontrollplan för 2008.

Trafikansvaret i exploateringsprocessen

Revisionskontoret har granskat hur exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden samarbetar om trafikfrågor i exploateringsprocessen (Trafikansvaret i exploateringsprocessen – nr 2 januari 2008). I rapporten görs bedömningen att trafikfrågorna sedan omorganisationen 2005 i flera fall inte har hantearats på ett tillfredsställande sätt i exploateringsprocessen. En orsak finns att söka i oklara roller och rutiner mellan exploateringskontoret och trafikkontoret samt inom trafikkontoret. Det pågår arbete med att klargöra roller och skapa smidiga rutiner mellan de två kontoren. I rapporten framhåller revisionskontoret att det är viktigt att trafikkontorets kompetens och kunskaper i trafikfrågor tas tillvara i samband med exploateringar. Exploateringsnämnden och dess kontor har sedan att ta fram ett optimalt förslag utifrån sitt ansvar för exploateringen. Revisorerna uppmanade i sin skrivelse de båda nämnderna att i samråd lösa frågan om hur trafik- och framkomlighetsfrågorna ska hanteras tillfredsställande vid exploateringar.

Trafik- och renhållningsnämnden har 2008-03-18 yttrat sig över rapporten och beslutat att överlämna och åberopa exploateringskontorets och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande. Vikten av samverkan mellan förvaltningarna utifrån dagens givna organisation lyfts fram i yttrandet. Vidare redovisas att gemensamma utbildningsinsatser planeras under våren 2008. Trafik- och renhållningsnämnden framhöll enhälligt i ett särskilt uttalande att det är mycket viktigt att trafikfrågorna får en tydligare roll i de exploateringsärenden som hanteras av de bägge förvaltningarna. Nämnden förutsätter att de utbildningsinsatser som nu görs ska leda till avsett resultat. Trafik- och renhållningsnämnden vill också senare i år få en rapport om hur samordningsarbetet fortlöper.

Kontroll av löneutbetalningar i LISA-självservice

Granskningar som revisionskontoret genomförde under 2006 av intern kontroll i lönehanteringen vid ett antal nämnder visade att det saknades systematiska kontroller av lönetransaktioner från LISA-självservice. (Systemet innebär att den anställde själv registrerar ledigheter m.m.). Under 2007 har uppföljande granskning genomförts vid bl.a. trafik- och renhållningsnämnden för att undersöka om den interna kontrollen av transaktionerna vid självservice är tillräcklig (PM 2007:07 Kontroll av löneutbetalningar via LISA-självservice).

Granskningen visar att det inte görs några kontroller av andra än budgetansvariga chefer. Revisionskontoret rekommenderar trafik- och renhållningsnämnden att det inom förvaltningen snarast utses en person med uppgift och behörighet att kontrollera löneutbetalningar (d.v.s. tilldelas controllerbehörighet i systemet).

Upphandling av hushållsavfall

Under året har överprövning skett i två av nämndens tilldelningsbeslut avseende upphandling gällande insamling av hushållsavfall. Länsrätten, vars domar har gått staden emot, fann att staden inte agerat affärsmässigt enligt lagen om offentlig upphandling. Ärendena som rör insamling av hushållsavfall i Vasastaden och på Kungsholmen är översiktligt redovisade för trafik- och renhållningsnämnden (TRN 2007-12-18).

Revisionskontoret har tagit del av domskälen och omständigheterna runt upphandlingen. Revisionskontoret gör bedömningen att aktuellt förfrågningsunderlag inte kvalitetssäkrats på ett tillfredsställande sätt.

Då de upphandlingar som revisionskontoret granskat föregående år bedömdes vara affärsmässigt genomförda bedömer revisionskontoret att det inträffade var en engångshändelse och förutsätter att kvalitetssäkring av förfrågningsunderlag sker i fortsättningen.

3.2 Intern kontroll

Nämndens interna kontroll

Den interna kontrollen omfattar allt i en verksamhets organisation, styrning, uppföljning och redovisning som syftar till att säkerställa en ändamålsenlig, effektiv och korrekt utförd verksamhet. Internkontrollplanen är ett medel för att följa upp den interna kontrollen.

Revisionskontoret bedömer att nämndens internkontrollarbete har förbättrats jämfört med hur det tidigare bedrevs inom dåvarande trafiknämnden. I 2008 års verksamhetsplan noteras också en ökad ambitionsnivå att utveckla kvalitén i internkontrollarbetet.

Revisionskontoret bedömer dock att nämndens arbete avseende den interna kontrollen inte är fullt tillräckligt. Nämnden har visserligen ett i verksamhetsplanen dokumenterat system för internkontroll, en för år 2007 fastställd väsentlighets- och riskanalys (VoR-analys) och en internkontrollplan. Internkontrollplanen är vidare tydligt kopplad till VoR-analysen. Kontroller har genomförts inom sju av planens åtta riskområden. Resultaten med bedömningar och åtgärder är tillfreds-

ställande dokumenterade i verksamhetsberättelsen. Dock tvingas revisionskontoret konstatera att de brister i kostnadskontroll och ekonomistyrning som bokslutet tydligt indikerar inte uppmärksammas i nämndens riskanalys. Det finns alltså skäl för nämnden att utveckla kommande riskanalyser.

4 Nämndens bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas om nämndens bokslut och delårsrapport är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och stadens regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att trafik- och renhållningsnämndens två bokslut och räkenskaper för år 2007 är rättvisande.

På trafik- och gatuverksamheten finns dock investeringsutgifter om 56 mnkr avseende Tegelbacken och Centralbron som rubricerats som reparationer. Reparationer är normalt inte standardhöjande åtgärder och ska därför inte betraktas som investeringar. Reparationsutgifter bör i stället kostnadsföras och belasta det år de uppstår. Revisionskontoret hade en liknande invändning i granskning av 2006 års bokslut. Trafik- och renhållningsnämnden beslutade den 23 oktober 2007 om definitioner för drift, löpande och planerat underhåll samt för reinvestering och nyinvestering. Revisionskontoret anser att nämnden bör komplettera dessa definitioner med konkreta exempel från nämndens verksamhet samt se till att de efterlevs.

Jan-Erik Ek
Enhetschef

Staffan Brunborg
Revisor

BILAGA 1

Revisionskontorets bedömningskriterier

Bedömning

För avsnitten 2 Nämndens resultat och 3 Styrning uppföljning och kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte helt tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas
<i>Oacceptabelt/Oacceptabel</i>	omgående

För avsnitt 4 Nämndens bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

<i>Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande</i>
--

Nämndens resultat

Bedömningskriterier

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamheternas resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat är förenligt med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
 - Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina egna mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet och kvalitet.
 - Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, policydokument, reglementen, riktlinjer m m.
-

Styrning, uppföljning och kontroll

Bedömningskriterier

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhets-syn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och en god ekonomisk hushållning, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Styrning

- Nämnden har ett ändamålsenligt system för styrning med utvärderingsbara och om möjligt mätbara mål som kopplar ihop resurser, prestationer, resultat och effekter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/utvärderingsbara mål för ekonomi, prestationer och kvalitet
- Nämnden har en ändamålsenlig organisation med en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.
- Nämnden har ett system för intern kontroll som säkerställer en effektiv och rättssäker verksamhet samt förebygger allvarliga fel och skador.

Uppföljning

- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämndens uppföljningsdokument ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi, verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har fungerande arbetsformer för rapportering av delegationsbeslut till nämnden.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Bedömningskriterier

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

BILAGA 2

Revisionsrapporter under perioden april 2007 – mars 2008

Samtliga rapporter finns tillgängliga på www.stockholm.se/revision

2007:2	Så använder lärarna sin arbetstid enligt tidmätning under två veckor i november 2006
2007:3	Stadens flyktingmottagande
2007:4	Uppdraget som biståndshandläggare inom äldreomsorgen
”Det är vi som ska se till att människor får rätt hjälp till så låg kostnad som möjligt”
2007:5	Stadens arbete med EU:s normer för partiklar (PM10) och kvävedioxid
2007:6	Granskning av exploateringsnämndens skydd mot korruption
2007:7	Så används stadens lärarresurser enligt granskning på högstadiet vid tio grundskolor
2007:8	Stadsbyggnadsnämndens hantering av bygglov och bygganmälan
2007:9	Kvalitetsarbete inom verksamheten för personer med funktionsnedsättning
2007:10	Stadens informationssäkerhet med avseende på organisatorisk och teknisk IT-säkerhet – sekretessbelagd
2007:11	Underhållsbehov i stadens anläggningar och fastigheter
2008:1	Stadens säkerhetsarbete
Uppföljning av tidigare granskning
2008:2	Trafikansvaret i exploateringsprocessen
Gränssnitt eller samarbetsytor?

Promemorior under perioden april 2007 – mars 2008

- 2007:2** Granskning av överträdelse av upplåningsram
(Granskningen avser kommunstyrelsen, stadsledningskontoret och dess enhet för finansstrategi)
- 2007:3** Granskning av bokslut 2007-06-30
- 2007:4** Alternativa boendeformer för hemlösa
Förstudie med förslag till fortsatt granskning
- 2007:5** Fyra stadsdelsnämnders uppföljning av egen regi respektive upp-
handlad verksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning
- 2007:6** Stadens samordning, uppföljning och kontroll av EU-projekt
- 2007:7** Kontroll av löneutbetalningar via LISA-självservice